

Dr. Arvydas Anušauskas, Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti Sovietinio okupacinio režimo nusikaltimų pakomisės pirmininkas

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019 03 29

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL SUTIKIMO REORGANIZUOTI BIUDŽETINĘ ĮSTAIGĄ TARPTAUTINĖS KOMISIJOS NACIŲ IR SOVIETINIO OKUPACINIŲ REŽIMŲ NUSIKALTIMAMS LIETUVOJE ĮVERTINTI SEKRETORIATĄ“ PROJEKTO

Noriu išsakyti savo poziciją ir kaip šios tarptautinės komisijos narys. Tarptautinė komisija jau egzistuoja du dešimtmečius ir buvo kuriama kaip nepriklausoma institucija, kuri į savo veiklą įtrauktų Vakarų pasaulio mokslininkus, autoritetus. Komisijos svarstomos išvados buvo recenzuojamos ir tvirtinamos remiantis akademinio darbo nepriklausomumo principais. Valstybė šiuo atveju veiklą finansuoja, tačiau nesikiša į mokslinių darbų turinį ir išvadų formulavimą. Pagal pateikiamą projektą bus šie principai pažeisti ir po Nutarimo projekto patvirtinimo bus neigiamų pasekmių – Tarptautinė komisija iširs ir ilgus metus daryti darbai, susiję su nacių bei sovietų nusikaltimų tarptautiniu įvertinimu, bus nutraukti. Neišlaiko kritikos teiginiai, kad tarptautinės komisijos sekretoriatą pavertus kanceliarijos padaliniu „bus lengviau užtikrinti veiksmingą (...) veiklos organizavimą“. Po tokių reformų, neliks jokios komisijos. Visiškas nesusipratimas yra įrašas projekte, kad „Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija atliks šias papildomas funkcijas: organizuos Komisijos veiklą ir jos sprendimų įgyvendinimą, dalyvaus inicijuojant nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų ir jų padarinių istorinius tyrimus, būtinus Komisijos veiklai užtikrinti ir t.t.“. Manau, kad kalbant apie siektinus tikslus, turėtų būti nepamirštas Tarptautinės komisijos nepriklausomumo principas, o šio principo atsisakius – reikės prisiimti atsakomybę už pasekmes - už nacių ir sovietinius nusikaltimus tyrusios Tarptautinės komisijos faktinį likvidavimą.

Pagarbiai

Arvydas Anušauskas

